

EDITORIAL

Suknaon ngan atuhan an imperyalista nga pangatake han US ha Iran

Mahugot nga ginsusukna han rebolusyunaryo nga katawhan Pilipino an imperyalismo nga US ngan Zionista nga estado han Israel ha waray wantas nga panmomba ha Iran nga gintikangan hadton Pebrero 28. Butaray ini nga pagtamak ha katalwasan han usa nga naglulugaring nga nasud, ngan butaray nga pagtalapas ha naeksister nga internasyunal nga balaud. Ini na an ikaduha nga pag-atake han US ngan Israel ha nasud tikang Hulyo 2025, ha mando han ngaduha pasista nga lurong nga hira Donald Trump han US ngan Benjamin Netanyahu han Israel.

Gamit an mga asintado nga misayl, iginhimo an asasinasyon ha lider ngan narunapulo nga upisyal han gubyrno han Iran. Ginbomba an eskoylahan ha elementarya ha syudad han Minab nga iginkamatay han masobra 160 nga kabataan nga estudyante nga kababayin-an. Gintarget an

mga istruktura nga planta nga nukleyar, sugadman an mga bilding han sibilyan nga gubyrno, mga ospital, ngan bisan mga ginpoprotehiran nga pankasaysayan nga lugar (*historical*

site). Masobra 1,000 nga Iranian an nahireport nga napatay ha syahan nga lima kaadlaw han kada oras nga panmomba, nga baga espiho han makarimadima nga pagrumok han Israel ha Gaza ngan henosidyo ha katawhan Palestino.

Aada ha Iran an bug-os nga katungod nga depensahan an kalugaringon hini kontra ha pangatake han US ngan Israel. Nagpalupad ini han kalugaringon nga mga misayl nga nagtarget ha mga base militar han US ha Saudi Arabia, Kuwait, UAE, Bahrain ngan iba pa nga nasud ha Middle East, ngan kontra ha magkalain-lain nga pasilidad han Israel.

An pagsamwak han kalyo han armado nga pingkiyay bunga han imperyalista nga agresyon. Mas ginpahilugag pa ini yana han US han ginbomba ngan ginlunod ha baybayon han Sri Lanka an usa nga diri armado nga baroko nga nabal han Iran nga binita ha mga ehersisyo nga nabal nga gindumara han India, masobra 3,200 kakilometro an distansya ha Iran. Naghihinambog hi Trump nga katin han US an ura-ura kadako nga arsenal nga sering niya sadang para ha gerra nga "waray katapusan." Ginbomba ngan gin-atake liwat han mga tropa nga Israeli an Lebanon ngan ginpalayas an katawhan ha masobra 50 nga bungto, ha katuyuanan nga sakupon an sur nga parte han nasud.

Kanan buwitre an batasan han mga monopolyo kapitalista, labina na an dagko nga kompaniya ha lana, nga ginsisingabot an gerra para tig-

da nga pahitas-on an presyo han kru- do ngan repinado nga lana. Mas grabe nga krisis an hihimuon hini, labina ha mga atrasado nga nasud sugad han Pilipinas. Ginkakabarak-an han ma- sobra duha kamilyon nga Pilipino nga migrante ha Middle East nga sumam- wak ngan mag-iha an gerra. Pira ka- yukot an ginpili nga umuli bisan kun waray pakabuhian nga naghuhulat.

Waray anuman nga yawyaw an makakaghatag rason ha waray wan- tas nga pagsasabrag han hiluag nga terorismo han US ngan Israel ha Iran. Gintikangan ini han US nga wa- ray katin nga ebidensya ha akusasyon nga an Iran "naghihimo han armas nga nukleyar." Kapareho ini han bu- wa nga "armas para ha hiluagan nga destroso" nga hinungdan ha pag-ata- ke han US ha Iraq hadton 2003. Ka- pareho liwat han gin-imbento ni Trump nga usa nga "narco-terrorist state" an gubyerno nga Venezuela han atakihon ngan bombahon ini hadton Enero 3, ngan ginsikmit an presidente hini nga hi Nicolas Maduro ngan asawa niya nga hi Cilia Flores.

Napostura nga maton an imper- yalista nga US nga andam nga ataki- hon an anuman nga nasud nga diri nasunod ha iya mga dikta. Iginrara- kudako ngan iginwawarasiwas hini an "pinakapoderoso nga panmilitar nga pwera ha bug-os nga nasud" agud paluhuron an tanan ha iya pag-

hahadi-hadian. Iginbubuksas hini nga dako nga kalurungan an maiha na nga iginbabalandra nga "rules- based order" agud gipiton an mag- kalain-lain nga nasud nga karibal hi- ni. An tinuod, diri magpapapugong an imperyalismo nga US ha anuman nga internasyunal nga balaud o pag- surundon nga diri haum ha iya inte- res ha ekonomiya ngan heyopolitika.

Ha waray wantas nga pag-atake ha Iran, klaro nga tuyo han imper- yalismo nga US nga agawon an kontrol ha riko nga rekurso hini nga lana, nga ikatulo ha pinakadako ha bug-os nga kalibutan. Karuyag ni Trump nga rumkon an gubyerno han Iran nga nadiri nga yumukbo ha ka- ruyagon han monopolyo kapitalista nga Amerikano. Karuyag han US nga ig-imponer an iya poder ha Iran ngan ha bug-os nga Middle East.

An demonyo nga pag-atake han US ha Iran espiho han natikapintas nga sumpakiay han mga imperyalis- ta nga poder. Pagsiko ini han US ha karibal nga China, nga prinsipal nga napalit han lana han Iran. Kaparte ini han duso han imperyalismo nga US nga bag-uhon an mga kaayusan ha kalibutan agud padakuon an ka- rikuhan ngan rekurso nga direkta nga katin hini. Ha butnga han diri masolbar nga krisis han pankalibu- tan nga sistema nga kapitalista, ginsusunghan han US an mga im-

peryalista nga sumpakiay ngan gin- papapayan an mga gerra ha mag- kalain-lain nga parte han kalibutan.

Kinahanglan suportahan an ka- tawhan han Iran ha pagdepensa ha ira katalwasan ngan katungod ha na- syunal nga pagdedesiyon. Manawa- gan ha mga trabahador ngan kataw- han nga Amerikano ngan Israel nga atuhan ngan ibagsak an mga lurong nga pasista nga hira Trump ngan Ne- tanyahu. Makig-usa ha katawhan han Palestine, Lebanon, Venezuela, Cuba, North Korea, Nicaragua ngan iba pa nga nasud nga gin-gigipit han US. Bug-uson an pinakahiluag nga nag- kakaurusa nga prente kontra ha im- peryalista nga gerra.

Ibuksas ngan atuhan an opera- syon nga disimpormasyon han US nga nagbibiktima ha katawhan Pilipino. Igsalikway an mga buwa nira Trump ngan Netanyahu. Kinahanglan ma- nindugan an katawhan Pilipino kontra ha panmilitar nga pangingin- labot han US ha Pilipinas ngan tipa- han an paggamit ha nasud para ha pangatake ngan pan-gegerra. Pakus- gon an guliat para bungkagon an mga base militar ngan pasilidad han US ha ilarum han EDCA, palayason an mga tropa nga Amerikano ha nasud, tang- galon an mga armas nga gin-iistak hi- ni, ngan tapuson an mapanulsol ngan mapanhibang nga mga *war exercises*.

Kinahanglan ipakigbisog han katawhan Pilipino an tinuod nga katalwasan tikang ha kontrol ngan panginginlabot han US. An pagha- hadi ngan pandambong han US ha Pilipinas, kakunsabo an mga lokal nga naghahadi nga klase ngan ga- mit an AFP komo instrumento han panmuyopoy, an prinsipal nga ulang ha pag-uswag han Pilipinas ngan hinungdan han paghimakuri han hi- luag nga masa han katawhan.

Kinahanglan ipasulong an nasyu- nal-demokratiko nga rebolusyon pi- naagi prinsipal han armado nga pa- kig-away agud tapuson an paghahadi han imperyalismo nga US ngan han mga niyutiyo hini ha Pilipinas. Ha pagdaug han panmaihaan nga gerra han katawhan, mahitutukod an gub- yerno nga tinuod nga mag-uundong ha nasyunal nga katalwasan. Ini an prinsipal nga amot han katawhan Pi- lipino ha pakigbisog agud tapuson an imperyalista nga gerra ngan panana- lumpigosa ha bug-os nga kalibutan. **AB**

 <p>Bolyum LVII Ihap 5 Marso 7, 2026</p> <hr/> <p>Igin-gagawas an Ang Bayan ha lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Winaray ngan Ingles. Nakarawat an Ang Bayan han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot hin mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.</p>	<h2 style="text-align: center;">Gin-uunod</h2> <p>Editorial: Suknaon ngan atuhan an imperyalista nga pangatake han US ha Iran 1 Destroso han gerra han US ha Iran ha mga Pilipino 3 Kangalas han katawhan ha Iran ha US-Israel 3 Pandambong ngan pasismo ha Bicol 4 Pag-ato han mga Bikolano ha pandambong 5 Mga proyekto nga <i>wind farm</i> ha Rizal ngan Samar 5 EDSA@40: Hilapad nga pagkakaurusa 6 Pagpapalayas ngan demolisyon 7 Pagbasura ha 12% VAT, demanda han kababayin-an 7 Baratunon ha pagtimpag han tambakan ha Rizal 7 Ha dagmit nga pulong 8 Kontra umento ha matrikula, iba nga kabaraydan 9 Kumpirmasyon han mga kaso kan Duterte ha ICC 10 Kadunutan han AFP, lutaw ha butnga han sumpakiay 11 Mga nakauniporme nga kriminal 11 Parag-uma ha Samar, napatay han 3rd IB 12 Ika-87 nga kaadlawan ni Ka Joma, ginselebrar 12 Cuba, madig-on nga naninindugan kontra US 12</p>
<p>An Ang Bayan igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p> ang.bayan@cpp.ph cpp_angbayan</p>	

Destroso han gerra nga agresyon han US ha Iran ha katawhan Pilipino

Pagtikang pala han gerra nga agresyon han US-Israel ha Iran, nagpahimat-
ngon na an Department of Energy (DoE) nga posible pahitas-on han mga
kompaniya han lana an presyo han gasolina hin tubtub ₱10/litro ngan han
diesel hin ₱20. Madugang ini ha ₱7 tubtub ₱10/litro han iginhitaas ha presyo
han mga produkto nga petrolyo tikang Enero. Layon nga mahitatabo an mga
paghitaas ha luyo han mga pahayag han mga upisyal han DoE nga mayda sa-
dang nga suplay han lana an nasud para ha 30-60 kaadlaw nga konsumo.

Ha ilarum han Oil Deregulation
Law, libre an mga kompaniya han la-
na nga otomatiko nga magpahitaas
han presyo han diri iginsasapubliko
an kwentada ngan iba pa nga detal-
ye. IginSUREnder gihap han estado an
katungod hini nga usisahon kun ma-
katadungan o diri an mga paghitaas.

Dugang nga pakuri an nakaimpo-
ner nga 12% VAT ngan *excise tax* ha
mga produkto nga petrolyo nga naa-
bot ha ₱10/litro para ha gasolina,
₱6/litro para ha *diesel* ngan ₱3/litro
para ha kerosin. Masobra 90% han
ginkokonsumo nga lana ha Pilipinas
imported. Dako nga parte hini repi-
nado nga lana nga ginpapalit prinsi-
pal tikang ha South Korea, China
ngan Singapore. (Nag-iimport liwat

han krudo nga lana tikang ha Middle
East kundi ha mas himubo nga kanti-
dad tungod kay uusa na la an *refinery*
ha nasud.) Mayor nga karukayaknon,
kundi diri direkta, an pabarubag-o
nga presyo han krudo nga lana ha
pankalibutan nga merkado. Ha yana,
lahos ha \$80/bariles na an presyo hi-
ni. Posible ini nga umabot han \$100/
bariles kun mag-iiha an mga pag-a-
take han US kontra ha Iran.

Kinabuhi an ginpupusta

Aada ha peligro yana an kinabu-
hi han gintatantiya nga 2.15 kamil-
yon nga Pilipino ha Middle East, ka-
dam-an mga trabahador ha mga ba-
takan nga trabaho sugad han pagin-
kabulig, serbisyo nga konstruksyon.

Maiha na nga gin-aantos han mga
trabahador nga Pilipino an palpak
nga serbisyo han mga embahada
nga Pilipino atubangan han mga pa-
ngangabuso nga ginpagrabe han
sistema nga *kafala*, diri paghahatag
han suhol, mga pagtalapas ha kon-
trata ngan iba pa. Sugad ha nakala-
bay nga mga sumpakiay, mahinay
ngan diri sadang an baton han gub-
verno nga Pilipino ha mga ungara
han apektado nga mga migrante.
Diri nakakabulig an mga tawuhan
han embahada bisan ha simple nga
pagbaton han mga *hotline* hini.

Panawagan han grupo nga Mig-
rante nga alutagahan an mga mig-
rante nga trabahador ha Middle East
han talwas nga balay nga darangpan
ngan seguruhon nga abrido an linya
ha komunikasyon. Panawagan liwat
hini an madagmit nga pagproseso
han mga dokumento ngan waray
kondisyon ha pagpapauli ha ira. Ha
urhi nga ihap, aada ha 1,000 han
migrante an nagpahayag han karu-
yagon nga umuli. AB

Kangalas ngan pagbulos, baton han katawhan han Iran ha agresyon nga US-Israel

Grabe nga nangangalas an mga katawhan ha Iran ngan Middle East ha
panmomba han US-Israel ha Iran nga nagpatay han damo nga sibilyan
ngan nagruba han mga imprastraktura. Usa ha pinakaginkangalsan nira an ti-
nuyo ngan duha kabeses nga panmomba ha usa nga eskoylahan hadton Pebre-
ro 28 nga nagpatay han 175, kadam-an kabataan nga babaye edad 7-12.

Hadton Marso 3, gatus-gatos
kayukot nga Iranian an nagpartisi-
par ha prusisyon ha Tehran agud ilu-
bong an mga bata nga babaye. Ha
butnga han ira pagkasubo, ginkun-
denar nira an mga panmomba han
US ngan iginkabido an pagkamatay
han ira lider nga hi Ali Khamenei.
Iginpanawagan nira an kamatayon
para ha imperyalismo nga US ngan
Zionista nga Israel. Saad nira nga ig-
bubulos an pagpatay ha ira mga lider
ngan igkasi Iranian. Nagkamayda
han kapareho nga mga paggios ha
mga prubinsya gawas han Tehran.

Ginpahimuwa hini nga protesta
an iginpapasarang han imperyalismo

nga US ngan mga alipures hini ha in-
ternasyunal nga midya (hasta han
lokal nga midya ha Pilipinas) nga bu-
wa nga "nagselebrar" an mga Irani-
an ha pag-atake ha ira gubyrerno.

Damo ha mga katawhan ha rehi-
yon an nangangalas ha US-Israel
ngan madig-on nga naninindugan pa-
ra ha soberaniya han Iran. Nagka-
mayda han mga paggios ha atuba-
ngan o hirani ha embahada han US ha
Iraq, Yemen, Jordan, Turkey, Oman
ngan Kuwait. Mayda mga protesta
nga nagkukundenar ha mga panmom-
ba han US ha India, Pakistan, Japan,
ngan South Korea. Mayda kapareho
nga mga protesta ha US, Venezuela

ngan mga nasud ha Europe.

Ha Lebanon, aktibo nga nade-
pensa an mga armado nga grupo nga
Hezbollah kontra ha panibag-o nga
serye han panmomba han Israel ha
sur nga parte hini ngan ha Beirut.

Ha Pilipinas, nagmartsa ngadto
ha embahada han US ha Manila an
mga progresibo nga grupo ha pangu-
nguna han Bayan hadton Marso 3.
Ginkundenar nira an gerra nga agre-
syon han US-Israel ha Iran ngan
iginpanawagan an pagpapalayas han
mga base militar han US ha Pilipinas.
Usa kaadlaw antes hini, naglansar
han protesta komo pakig-usa ha ka-
tawhan han Iran an mga nasyunal-
demokratiko nga grupo ha Boy Scout
Circle ha Quezon City. Kinadto gihap
hira ha Iran Embassy ha Makati City
hadton Marso 5 agud igpaabot ha
ambassador an ira pakiduyog ha ka-
subo ha katawhan nga Iranian. AB

Pandambong han mga burukrata-kapitalista ngan lokal ngan langyaw nga korporasyon ha Bicol

Naatubang yana an masa nga Bikolnon ha wala-tuo nga pandambong ngan panlulupot han tuna han mga lokal nga burukrata kapitalista, agaron maytuna ngan langyaw nga korporasyon para ha ekoturismo, pagmimina, *renewable energy* ngan kumbersyon han tuna. Tungod hini, yukut-yukot nga parag-uma ngan parupangisda an naatubang ha hulga han pagpapalayas ngan panlulupot han pakabuhi ha bug-os nga rehiyon.

Gamit an pusisyon ha lokal nga gubyrno ngan pondo han katawhan, madagmit nga naghakin han tuna, negosyo, ngan rekurso an mga burukrata kapitalista, nga mga agaron maytuna liwat sugad han mga pamilya han Escudero, Hamor, Co, Salceda, Villafuerte, Alsua, Mitra, Cua ngan Kho. Dabi gihap hira ha mga maanomaliya nga proyekto ha imprastraktura ha ira nalulupgupan ngan iba pa nga rehiyon, pinaagi han pananag-iy a o pakikigsosyo ha mga kompaniya ha konstruksyon.

Ginpasamwak, ginpahiluag ngan ginpadagmit an kumbersyon han pangrikultura nga tuna ngadto ha residensyal, komersyal, ngan industriyal nga gamit agud pagawason nga nauswag an rehiyon. Nagdamo liwat an mga resort nga pananag-iy a o ginpopondohan han mga lokal nga burukrata. Ha ngaran han ekoturismo ngan mga proyekto nga *renewable energy*, igintatanyag nira an natural nga karikuhan han Bicol ha mga langyaw ngan kumprador burgesya.

Nahihimo an mga panlulupot han tuna ha Bicol ha bulig

han mga ahensya han gubyrno sugad han Department of Agrarian Reform, Department of Environment and Natural Resources. Department of Agriculture ngan mga lokal nga gubyrno, samtang ginpoprotehiran an mga operasyon ngan proyekto han militar ngan pulis.

Panlulupot han tuna han mga parag-uma

Diri mamenos ha 11 nga kompaniya an mayda operasyon nga mina ha Camarines Norte. Kalakip hini an Mt. Labo Exploration and Development Corp. (MLEDC) ngan Galeo Equipment Corp. An MLEDC nagmimina han tanso ngan bulawan ha 3,482 kaektarya ha Labo ngan mayda bag-o nga aplikasyon para ha 2,980 kaektarya ha Mt. Labo, nga nalupgop ha *watershed* han prubinsya. An kompaniya pananag-iy a han SRM Gold In (40% subsidiaryo han RTG Mining Inc, kompaniya nga nakabase ha Australia), ngan han TVI Resources Dev. Phils. Inc. (60% hini kontrolado han TVI Pacific Inc., kompaniya nga nakabase ha Canada ngan 40% han Prime Resource

Holding Inc. han pamilya nga Villar).

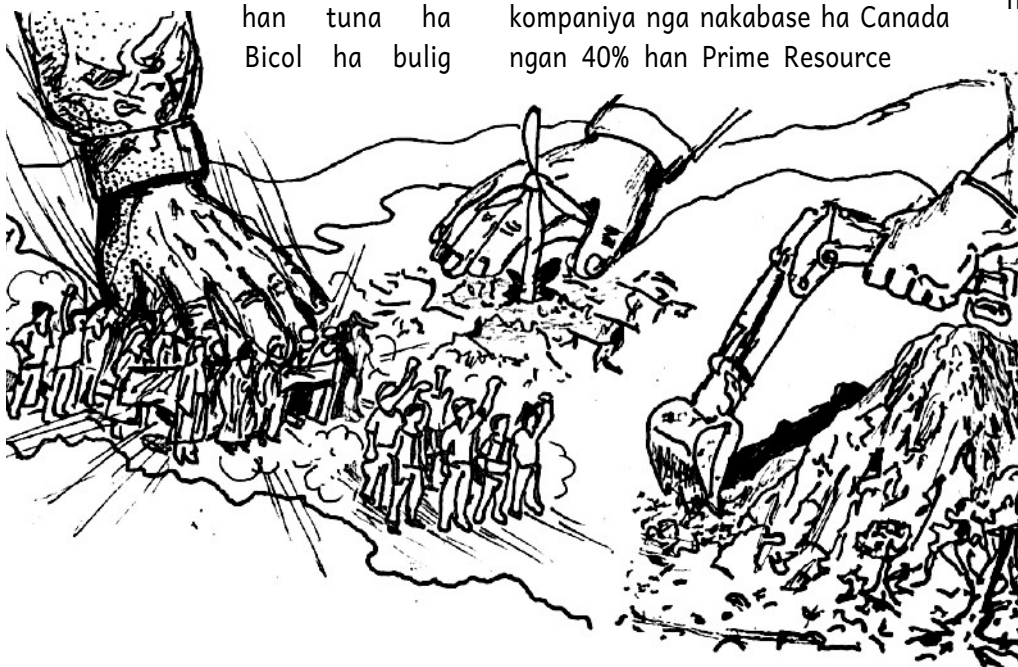
Ha Camarines Sur, gatus-gatos nga parag-uma an mapapalayas tungod ha pag-aangkon han Wanderlust Land Development Corp. ni Luis Raymund Villafuerte, gubernador han prubinsya, ha 1,014 kaektarya nga tuna ha Barangay San Ramon ngan Salvacion ha bungto han Siruma. Samtang, ha Bula, 200 nga residente han Barangay Fabrica ngan Pawili an namamangpangan nga mapalayas tungod ha agaway ha tuna giutan ni Conrado Colarina han Ruby Shelters Builders and Development Corporation ngan han pamilya nga Tan, ngaduha mga diri lehitimo nga residente ha lugar.

Ha Masbate, nagpapadayon an operasyon han mina han Filminera Resources Corp. (gintig-ob nga negosyo han B2Gold Corp. nga tikang ha Canada ngan Zoom Mineral Holdings) ha Aroroy. Ginpapahiluag pa ini ha 1,755 kaektarya nga kabubkiran ha bungto han Mobo, Milagros ngan Uson. Ginpapailarum ha balaud militar an mga komunidad ha palibot han minahan agud pugngan an pag-ato han mga residente.

Hadton 2023, ginpalayas ni Gubernador Antonio Kho an 94 nga pamilya han parag-uma ha mga barangay han Cabungahan, Calapayan ngan Villaluna ha bungto han Cawayan ngan gin-angkon an mga katunaan ha Pio V. Corpuz, Placer, ngan Cataingan para ha iya interes ha rantso, ekoturismo, ngan pagmimina.

Masobra 21, 000 nga residente liwat an mapapalayas tungod ha plano nga Masbate International Tourism and Economic Zone han Empark Land Development Inc ha mga bungto han Dimasalang ngan Palanas.

Ha Albay, ginkudalan ngan gin-angkon han Sunwest Corp han pamilya Co an katunaan ha ubos han Mayon Volcano, samtang gatus-gatos nga parupanguha han alimango ngan parupangisda an naapektuhan an

Sundan ha paypay 5

Mga proyekto nga *wind farm* ha Rizal ngan Samar, gintipahan

Nagkaurusa an mga residente han pira nga bungto ha Rizal ngan ha Samar agud tipahan an pagtitindog han mga *windmill farms* ha ira prubinsya. Ini nga mga proyekto iginduduso han Vena Energy, kompaniya nga nakabase ha Singapore, usa ha pinakadako nga korporasyon ha "renewable energy" ha bug-os nga rehiyon han Asia Pacific.

Ha Rizal, nagprotesta an mga residente han Talim Island, usa nga isla ha butnga han Laguna de Bay, hadton Pebrero 28 agud paundangon an pagtitindog han Talim Wind Power Project ha isla. Sering nira, kinahanglan dagmit nga ipaundang an proyekto tungod kay nagdudurot ini han grabe nga pagbaha ngan pagtimpag han tuna bunga han pagkahibang han kalibungan ngan kabukiran. Nagpapaluyo han proyekto nga *windmill* an Island Wind Energy Corporation (I-WEC), subsidyaryo han Vena Energy.

Sigon ha mga residente, nagtikang hadton 2025 an konstruksyon han proyekto ha kabukiran han isla. Duha katuig antes hini, gintikangan an pagpupulod han mga kahoy komo pangandam para ha konstruksyon.

Nagpagawas han manipesto han pagtipa an mga residente han isla ha pangunguna han grupo nga Kasama sa Pangangalaga ng Isla Talim o Kapit sa Talim.

Ha Samar, napugngan han mga residente han Calbayog City an gintatar nga pagpatindog han Vena Energy han mga *windmill* ha sakob han Calbayog Pan-as-Hayiban Protected Landscape (CPHPL), usa nga *watershed area* nga surok han irimnon nga tubig han syudad.

Hadton Pebrero 24, igin-anunsyo han kompaniya nga diri na ini magtitindog han anuman nga istruktura sugad han *windmill* ha sakob han CPHPL. Kasunod ini han unom kabulan nga dirudiretso nga pag-insister han mga residente ha kompaniya ngan lokal nga gubyrno tungod ha mapanhibang

nga epekto han proyekto ha ira pakabuhi ngan kalibungan. Kalakip dinhi an petisyon nga ginpirmahan han yukut-yukot nga residente han syudad.

Sugadpaman, tinugot pa gihap an lokal nga gubyrno nga igpasarang nala an mga *windmill* ha mga baryo nga lugop han mga distrito han Tinambacan ngan Oquendo. Nagtikang na nga magpapirma an kompaniya han "certificate of no objection" (sertipiko han diri pagtipa) ha mga barangay nga nakatalaan nga maapektuhan han proyekto. Atubangan hini, nananawagan an mga grupo ha katawhan nga magin mabinantayon ha mga pag-atentar han Vena Energy nga hibangon an mga kahoy ngan tanum nga surok han pakabuhi han katawhan. **AB**

Tikang ha paypay 4

panginabuhit tungod ha *coastal road project* ngan reklamasyon ha bungto han Gubat ngan Sorsogon.

Mapanhibang nga proyekto nga *renewable energy*

Tikang 2022, nahilista an diri mamenos ha 77 nga proyekto nga *renewable energy* (solar, *wind* ngan *geothermal*) an nakaplano ngan igintitindog yana ha bug-os nga rehiyon. Pinakadamo an ha Camarines Sur nga mayda 27 nga proyekto, kasunod an Camarines Norte nga mayda 21. Pira ha iginrarakudako ngan pinakamapanhibang ha panginabuhit han katawhan nga Bikolnon an duha nga *offshore windfarm* ha San Miguel Bay ha Camarines Sur, nga pananag-iyahan han Copenhagen Infrastructure New Market Fund Corp. (kompaniya nga nakabase ha Denmark) ngan ACEN Corp. han Ayala Group; ngan han Nexif Ratch Energy (kompaniya nga nakabase ha Singapore ngan Thailand). Gintatantiya nga aada ha 5,000 tubtub 6,000 nga parupangisda an mawawarayan han pakabuhian tungod han proyekto.

Pira ha mga proyekto ha rehiyon pananag-iyahan han mga kumprador burgesya nga mga Sy, Villar, Consunji, Aboitiz, Ang ngan Lopez, samtang an pira ha mga kompaniya nakabase ha China, Israel, Singapore, Thailand, Denmark ngan Australia. **AB**

Pag-ato han mga Bikolano ha pandambong

HADTON PEBRERO 27, ha pangunguna han Samahan ng Maliliit na Mangingisda ha San Miguel Bay (SMB), upisyal nga igintukod an Tanggol SMB Network ha Barangay Sabang ha Calabanga, Camarines Sur. Tuyo han alyansa nga tipahan an plano nga SMB *offshore wind projects*. Sigon ha alyansa, yukot-yukot nga parupangisda an mawawarayan han panginabuhit tungod ha proyekto. Direkta liwa nga atake an proyekto ha seguridad ha pagkaon ngan katungod han katawhan para ha rekurso ha dagat.

Ha iba nga bungto ha prubinsya, iginpapakigbisog han mga parag-uma an ira katungod ha tuna. Ha Barangay San Ramon ngan Salvacion, Siruma, naglansar han protesta an gatus-gatos nga mga residente hadton Pebrero 18 agud kundenaron an panlulupot han mga Villafuerte ha ira tuna.

Hadton Pebrero 20, nahiinsister han Portico Banasi Household Farmers Association an ira katungod ha urukyan ha ginhimo nga kumperensya ha munisipyo han Bula. Sigon ha grupo, imbes nga pamatian hira han tinaglawas han Philippine Commission on Urban Poor ngan *sheriff* han RTC Branch 31 nagin baga tagdepensa hira han mga parupanlupot han tuna. Waray tumambong ha kumperensya an mga tinaglawas han Colarina, Tan ngan han korporasyon nga Ruby Shelters Builders and Development Corporation. Samtang aada ha miting, ginbantayan hira ha sakob han bilding han mga tawuhan han PNP nga mayda bitbit nga higtaas nga kalibre han pusil.

EDSA@40: Hilapad nga pagkakaurosa kontra ha korapsyon nga kakurian

Utro nga iginpakita han katawhan Pilipino an kusog han pagkakaurosa kontra ha korapsyon ngan kakurian ha ginhimo nga mga protesta kadungan han paghandum ha ika-40 nga anibersaryo han Pag-aalsa nga EDSA had-ton Pebrero 25. Ha mga paggios, hiluagan nga nagpartisipar an mga trabahador, parag-uma, kablas ha syudad, kabatan-unan, kababayin-an, tawo ha singbahan, magturutdo, empleyado ngan iba pa nga demokratiko nga sektor.

Pinakadako an katitirok han 12,000 nga Pilipino, kadam-am kabatan-unan, ha EDSA Shrine ha kanto han Ortigas Avenue. Ha pangunguna han Kilusang Bayan Kontra Kurakot (KBKK), Youth Rage Against Corruption, Bagong Alyansang Makabayan (Bayan), Artikulo XI, Bunyog Pagkakaurosa, ngan Sanlakas, panawagan nira: "Padayon an Pakigbisog ha Korapsyon ngan Kakurian! Tanan nga Dabi, Kinahanglan Papagbatunon!"

Nakig-usa ngan tinambong ha katitirok hira Bishop Gerardo Alminaza, pangulo han Caritas Philippines ngan tagapangulo han Catholic Bishops' Conference of the Philippines Episcopal Commission on Social Action, hi Sr. Mary John Mananzan han Movement Against Tyranny, ngan mga magbaralaud nga hira Rep. Leila de Lima han Mamayang Liberal ngan mga tinaglawas han Makabayan Bloc.

Waray mapugngan an martsa nga pira kabeses nga gin-atentaran nga ulangon han mga pulis. Ha butnga han gitgitay, duha nga aktibista an gin-aresto han mga pulis, pira kaadlaw nga iginpriso ngan ginsalawdan han luun-luon nga mga kaso nga kriminal.

Diri mamenos ha 150 nga organisasyon ngan 400 nga indibidwal an nagpahayag han suporta ha adlaw han paggios. Sering han mga grupo, an paggios "paghatag importansya ha people power" nga ginkikinhanglan nga igpadayon ha presente nga panahon labina ngan naeksister pa gihap an sistemiko nga korapsyon, kakurian

han katawhan ngan paghahadi han mga dinastiya ngan higante nga korapsyon. Ha partikular, sobra hira nga dismayado nga waray pa gihap "mastermind" nga nadadakop ha nabuksas nga korapsyon ha mga *flood control project* ngan iba pa nga proyekto han rehimen Marcos.

Naaningal an guliat nira para pagbatunon ngan ipalusad ha pwesto hira Ferdinand Marcos Jr ngan Sara Duterte ha pagkakaurosa ha sistemiko nga korapsyon. Igin-insister liwat han magkalain-lain nga sektor an ira partikular nga mga pan-ekonomiya ngan pampulitika nga panawagan.

Nadiri makig-usa

Ha usa nga parte han EDSA, iginlansar naman han mga grupo ha ilarum han Trillion Peso March Movement (TPMM) an usa nga bulag nga paggios diin tinambong an pira nga kilalado nga personahe ngan artista. Diniri an TPMM, ha partikular an mga grupo nga SIKLAB, Tindig Pilipinas ngan Akbayan Partylist, nga bumaton ha panawagan han mga lider han singbahan ngan iba pa nga grupo nga

sibiko nga magkakaurosa.

An grupo nga Akbayan, ha partikular, natipa ha mga panawagan nga karuyag papagbatunon hi Marcos ngan iya mga upisyal, ha rason nga hi Sara Duterte kuno an magpupulos. An mga panawagan ha ira protesta limitado la ha mga proposisyon nga kontra-dinastiya ngan mga reporma ngan naglilikay nga malakbitan o mahinabi man la an ngaran ni Marcos—an hadi han korapsyon. Kilalado an Akbayan nga kontra ha mga nasyunal-demokratiko nga grupo.

Iba pa nga mga paggios

Labot ha protesta ha EDSA, nagkamayda gihap han paggios ha mga prubinsya. Landaw hini an yukut-yukot nga ginios ha Baguio City, Iloilo City ngan Bacolod City.

Nagkamayda gihap han protesta ngan aktibidad ha Dagupan City ha Pangasinan, Angeles City ha Pampanga, Tuguegarao City ha Cagayan, Santiago City, Ilagan ngan Alicia ha Isabela, Naga City ha Camarines Sur, Legazpi City ha Albay, Kalibo ha Aklan, Roxas City ha Capiz, ha Antique, Tacloban City ha Leyte, Cebu City, Dumaguete City ha Negros Oriental, Cagayan de Oro City, Iligan City ngan ha Davao City. Samtang, iginreport gihap han Singbahan Katoliko an pagpartisipar ha komemorasyon han haros 90 nga diyosesis ha bug-os nga nasud.

Ha iba nga nasud, naghimo han paggios an mga migrante nga Pilipino ha Germany, United Kingdom, Italy, the Netherlands, Australia, Canada, US, ngan Hongkong. Hirayo man ha Pilipinas aktibo hira nga napartisipar agud igpabilin nga buhi an kasaysayan ngan an diwa han Pag-aalsa nga EDSA.

Pagpapalayas ngan demolisyon ha mga parag-uma ngan kabras ha syudad

Susunod an pagpapaiwas ha mga parag-uma ngan demolisyon ha mga kablas-ha-syudad han mga parupanlupot han tuna ha magkalain-lain nga parte han nasud.

Ha Zambales, diri mamenos ha 22 nga parag-uma ngan ira pamilya an napalayas tungod ha demolisyon ngan panlulupot han tuna ha Purok 3, Barangay Balaybay, Castillejos hadton Pebrero 23. Sigon ha mga parag-uma, mayda hira katin nga Certificate of Land Ownership Award tikang ha Department of Agrarian Reform para ha 21 kaektarya nga tuna nga ginlulupot. Kahuman han pagbuto han bulkan nga Pinatubo hadton 1991, igin-anunsyo liwat han hadto anay gobernador han Zambales nga ginhahatag ha ira an tuna. Tikang pa 1934, gin-uuwat na an ira angkan an nasering nga tuna.

Ha Davao City, 600 nga pamilya

an nawarayan hin balay han rub-on an ira komunidad ha Arroyo Compound, Golden Valley, Matina Crossing hadton Pebrero 27. Damo nga residente an napiritan nga rub-on an kalugaringon nga balay agud isalbar an mga materyales ngan ira higamit. Iginhimo an demolisyon ha luyo han kawaray han maupay nga plano para ha relokasyon han lokal nga guberno han Davao City. Wara liwat gintanyag nga kumpensasyon ha mga rurub-on nga balay an kompaniya nga nag-angkon han tuna.

Ha Taguig City, naglansar han gios-protesta an mga residente han Panday Creekside, Barangay Pali-

ngon-Tipas ha atubangan han city hall hadton Pebrero 23 agud tipahan an hulga han demolisyon ha ira komunidad. Nananawagan hira ha lokal nga guberno nga igrespeto an ira katungod ha kaseguruhan ha pag-ukoy ha Panday Creekside.

Hadton Marso 5, naputos han kabaraka an komunidad ha sakob han SPD Compound, Western Bicutan han tigda nga sinugod an 150 nga tawuhan han Philippine Navy nga mayda kaupod nga pulis ngan mga upisyal han barangay. Nahibaruan han mga residente nga plano magtindog han AFP han baraks para ha Navy ha compound. Aada ha 400 nga pamilya o 2,500 nga residente an mapapalayas, kadam-an upat ka-dekada na ha lugar. **AB**

Pagbasura ha 12% VAT, iginpapanawagan han kababayin-an

Ginsugod ngan nagprotesta an alyansa nga Gabriela ha nasyunal nga upisina han Department of Finance ha Pasay City hadton Marso 4. Iginpapanawagan nira an pagbasura ha 12% *value added tax* (VAT) ngan *excise tax* atubangan han waray hunong nga paghitaas han presyo han lana.

Antes hini, ginpangunahan han alyansa an mga serye han protesta kontra VAT ha naglabay nga mga semana ha Metro Manila ngan pira nga mga prubinsya. Naghimo liwat hira han mga asembleya ngan porum para talakayon an VAT. Iginlansar liwat han grupo an usa nga *signature campaign* nga target nga makakuha han 12,000 nga pirma kontra ha VAT.

Sering hini, an 12% VAT dako nga pabug-at ha katawhan Pilipino. Ginpapakurian kuno hini an kada Pilipino labina an mga iroy nga nananalinguha nga magin sadang an suhol nga ura-ura kahimubo tanding ha paggastos han makaburuhi nga lebel.

Utro nga nabuhi an panawagan para ha pagbasura ha VAT ha butnga han hiluagan nga pagkunderan han katawhan ha mga anomaliya ngan korapsyon han rehimen Marcos. Namamalgastar ha korapsyon an bilyun-bilyon kapiso nga iginbayad nga buhis han katawhan.

An serye han mga aktibidad han Gabriela ka parte han kampanya nga "VAT Tanggalon, Kurakot Papagbatunon" nga sentro nga tema han mga protesta ha Pankalibutan nga Adlaw han Kababayin-an nga Anakbalhas ha maabot nga Marso 8. **AB**

Baratunon, panawagan ha pagtimpag han tambakan ha Rizal

Hustisya ngan baratunon an panawagan han mga progresibo nga grupo ngan residente han Rodriguez, Rizal para ha mga namatay, nawawara ngan nasul-an ha pagtimpag han tambakan han basura ha Barangay San Isidro hadton Pebrero 20.

Natimpag an gintatantiya nga 420,000 kametriko kubiko han basura ha Phase 5 han Rizal Provincial Sanitary Landfill nga naluggop ha unom kaektarya nga tuna. An basurahan gindudumara han Green Leap Solid Waste Management, Inc, subsidiyaryo han International Solid Waste Integrated Management Specialist Inc.

Sigon ha mga residente, diri mamenos ha 100 katawo an naapektuhan han pagtimpag, 50 ha ira nahireport nga nawawara ngan usa an kumpirmado nga namatay. Ginkunderan han mga residente an butaray nga *cover-up* han kompaniya ngan lokal nga guberno ngan iginpipirit nga duha la an nawawara ngan usa an namatay. Nananawagan hira han imbestigasyon agud matudlok an hinungdan han pagtimpag ngan kun hin-o an mayda baratunon hini. Hangyo liwat nira an makatadungan nga suporta han guberno ha mga naapektuhan han pagtimpag.

Hadton Pebrero 22, kinadto ha tambakan an Kadamay ngan iba pa nga progresibo nga grupo agud maglansar han protesta ngan magtayok han kandila. Paglabay han pira kaadlaw, nagsalawad han resolusyon ha House of Representatives an Makabayan Bloc agud paimbestigahan an mga insidente. Samtang, nagpagawas han mando an Department of Environment and Natural Resources para temporaryo nga igpaserra an tambakan tikang hadton Pebrero 24.

Antes an diri pala maiha nga insidente, nahireport na dinhi an umom kabeses nga pagtimpag ha tambakan, sunog hadton Abril 2025 ngan pana-panahon nga pag-awas ngan pagbaha han *leachate* o makahirilo nga likido tikang ha tambakan. **AB**

PULANG BANDILA

OUT NOW

opisyal nga mantalaan han Bagong Hukbong Bayan nga utro nga igin-gawas han Nasyunal nga Kumand ha Operasyon hadin Marso. Kuhaon an iyo kopya ha www.philippinerevolution.nu

la an **dugang ha suhol para ha mga trabahador nga diri-agrikultural** ha rehiyon han Davao, ngan ₱20 para ha mga trabahador nga agrikultural.

₱30

Diri gud ini masadang ha susrunod nga paghitaas han sukot ha kuryente ngan tubig pa la ha rehiyon.

Booker Ngesa Omole

Pankabug-usan nga sekretaryo han Communist Party Marxist-Kenya (CPM-K) nga ginsikmit hadton Pebrero 24, gintortyur ngan iligal nga ginpriso han mga pwersa han rehimen Ruto han Kenya.

3

kabeses na nga igitindog han mga residente han **Bitnong, Dupax del Norte** an ira barikada kontra ha Woggle Corporation, pinakaurhi hadton Pebrero 21, para seguruhon nga diri tuso nga makabalik an kompaniya kahuman igsuspendir an *exploration permit* hini.

₱36 KAMILYON

balor han 2 nga bilding han eskoylahan ha **Talaingod, Davao del Norte**, an diri human tungod ha maanomaliya nga pagdumara han mga opisyal han DepEd. Ha ilarum han hadto anay sekretaryo nga hi Sara Duterte, **22 la ha 98** nga target nga eskoylahan nga itindog ha mga tay-aw nga lugar an nahuman tikang 2019 tubtub 2023.

400%

an **iginhitaas han "verification fee" han konsulado han Pilipinas ha Hong Kong**. Tikang ₱595, ginhitaas ha ₱2,380 tikang Marso 1 an sukot para ha pagkuha han pamatuod nga an kontrata ha trabaho nakasubay ha mga balaud han pagtrabaho han Hong Kong.

127

nga sibilyan tikang ha Las Navas, Northern Samar an **gin-uwat han 20th IB** agud pagawason nga mga "surenderi" hira nga naaro hin "safe conduct pass," pamatuod han pagin buwa han programa nga amnestiya han rehimen Marcos

Tingog ngan tindog han mga estudyante kontra paghitaas han matrikula ngan iba pa nga kabaraydan

Aktibo nga nagpahayag han pagtipa an mga konseho han estudyante tikang ha mga pribado nga unibersidad ha bug-os nga nasud kontra ha mga ginproponer nga paghitaas han matrikula ngan iba pa nga kabaraydan (*tuition and other fees increase* o TOFI) ha akademiko nga tuig 2026-2027. Naglansar hira han mga sarbey, pangaliskay, petisyon, dayalogo ngan duruyog nga paggios kaupod an mga estudyante ha sakob han mga kampus.

Ginpangunahan han National Union of Students of the Philippines (NUSP) an kampanya kontra TOFI ha nasyunal nga luggop. Hadton Enero, iginlatag han grupo an 5-kapunto nga demanda; 0% TOFI, pagpapatuman han moratoryum ha TOFI, pagbasura ha iba pa nga kabaraydan, *transparency* o pag-aabre han pinansya han mga unibersidad ngan mas hitaas nga badyet ha pampubliko nga edukasyon.

Ginsukna han NUSP ngan paurutro nga pagrarason han mga unibersidad para ha TOFI kalakip an natikahitaas nga gastos ha edukasyon, pagpapauswag ha mga pasilidad, nga mas hitaas nga sweldo para ha mga magturutdo ngan empleyado. Sering han grupo, ha kasaysayan han susrunod nga mga paghitaas han matrikula diri naman nakakatagamtam han maupay nga serbisyo ha kampus an mga estudyante ngan diri liwat nahitaas an suhol han mga magturutdo ngan empleyado.

Ha Cordillera, tumindog an mga estudyante ngan konseho han mga estudyante ha proposisyon nga TOFI ha Saint Louis University (SLU), University of Baguio (UB) ngan University of the Cordilleras. Hadton Pebrero 27, nagprotesta an mga estudyante han SLU ngan nagduso an administrasyon nga pahimub-on an nahiuna nga proposisyon nga 6.5% nga paghitaas ha iba nga kabaraydan ngadto ha 5.5% nga paghitaas samtang waray proposisyon para ha matrikula. Nakakuha liwat hira han pirma ngan suporta ha manipesto tikang ha 46 nga organisasyon ngan masobra 1,200 nga estudyante.

Hiton liwat nga adlaw, gumios an mga estudyante han UB kontra ha proposisyon nga 10% TOFI han administrasyon. Nakakalap han suporta ha petisyon kontra TOFI ha

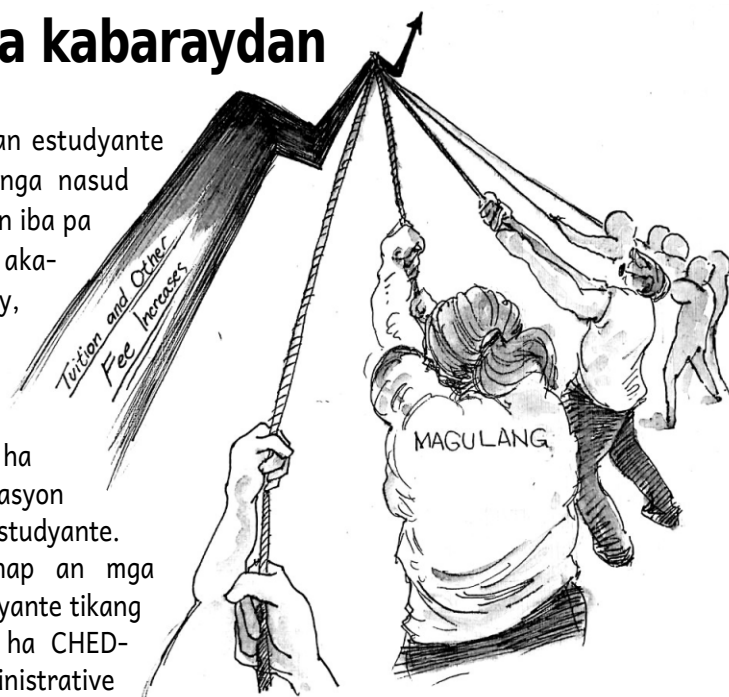
unibersidad tikang ha 11 nga organisasyon ngan 273 nga estudyante. Nakigdayalogo gihap an mga konseho han estudyante tikang ha SLU ngan UB ha CHED-Cordillera Administrative Region hadton Pebrero 26.

Ha Metro Manila, nahidaug han mga estudyante han De La Salle University (DLSU) ngan University of the East an pakigbisog kontra TOFI. Igin-anunsyo han pareho nga unibersidad nga diri ini magpapatuman han TOFI. Iginbunga ini han waray hunong nga kampanya ngan paggios han mga estudyante, konseho han estudyante ngan mga progresibo nga grupo tikang pa hadton 2025.

Ha Cavite, nahiduso han mga estudyante han DLSU-Dasmariñas an administrasyon nga diri magproponer han paghitaas han matrikula samtang magkakamayda pa hin bag-o nga konsultasyon para ha posible nga paghitaas han iba nga kabaraydan ha unibersidad.

Ha Cebu, tinipa ha TOFI an mga estudyante han University of San Carlos ngan Cebu Institute of Technology-University (CIT-U). Hadton Pebrero 25, naglansar han martsa ha kampus ha Talamban an mga taga-USC kontra ha 6.7% TOFI. Imbes nga pamatian ngan maghimo han dayalogo, ginharas ngan gin-atentaran nga pugngan an protesta. Samtang ha CIT-U, iginpatawag ngan gintarhug han suspensyon an mga estudyante nga nanguna ngan pinirma ha manipesto kontra TOFI.

Kada tuig kada Pebrero, nakawat an Commission on Higher Education (CHED) han mga petisyon para ha proposisyon nga TOFI. Ini nga "katungod" para maghitaas han sukot subay ha CHED Memorandum Order

No. 03 Series of 2012. Hadton Pebrero 28, upisyal na nga naghuman an balitang han "konsultasyon" komo kaparte han proseso han paghitaas han sukot. Aada na yana ha kamot han CHED an mga aplikasyon ngan an desisyon kun tutugutan hini an TOFI—nga ha kasaysayan nakapiyong nga gintutugutan hini.

Ha luyo han mga "ligal nga rekisito" para ha "konsultasyon," damo nga unibersidad an waray sumunod hini. Kasumpay hini, nana-wagan an NUSP ha mga konseho ngan estudyante nga ibuksas an nagin proseso han konsultasyon—panlibo, pambabroso, limitado nga pagpapatambong, o butaray nga pagbalewaray dinhi. Gin-aghat liwat han grupo nga magpadara han petisyon ha CHED agud mag-apelar kontra ha TOFI komo kaparte han kasunod nga balitang han proseso.

Atubangan han mas nahitaas pa nga presyo han batakan nga mga papliton, makatadungan nga atuhan han mga estudyante ngan ira kag-anak an dugang nga matrikula ngan iba pa nga kabaraydan. Ha presente, aada ha abereyds nga ₱130,000 an ginkinahanglan kada tuig agud makag-eskoyla an usa nga estudyante ha kolehiyo. Mayda mga tantiya nga naabot ha ₱2 kamilyon an kinahanglan nga kagarastuhan agud makatangpos ha usa nga 4-katuig nga kurso ha kolehiyo ha mayor nga mga unibersidad han nasud.

Pagbista para ha kumpirmasyon han mga kaso kontra kan Duterte ha ICC, nadayon na

Utro nga nahibalik ha hinumduman han mga Pilipino an brutal nga panmatay ha gerra kontra druga ha pagbista para ha kumpirmasyon han mga kaso kontra kan Rodrigo Duterte ha International Criminal Court (ICC). Iginlansar an pagbista ha The Hague, The Netherlands hadton Pebrero 23-24 ngan Pebrero 26-27.

Sakob hini nga upat kaadlaw, naglantugiy an mga abugado han prosekusyon, kaupod an abugado han mga biktima ha usa kaparte, ngan depensa ni Duterte ha luyo nga gapil, ha atubangan han mga huwes han Pre-trial Chamber 1 han ICC. Naglatag hira han mga argumento ngan kontra-argumento kun kay ano nga kinahanglan igpadayon ha pagbista an mga kaso han hadto anay presidente.

Ha gapil han prosekusyon, ginklaro hini nga sobra pa ha sadang an mga basaranan agud igpadayon an pagbista. Sistematiso nga iginlatag han mga abogado hini an pasiuna nga ebidensya nga nagpapamatuod ha “sentro nga papel” ni Duterte ha hiluagan ngan sistematiso nga pagatake ha mga sibilyan ha kablas nga mga komunidad tikang Nobyembre 2011 tubtub Marso 2019.

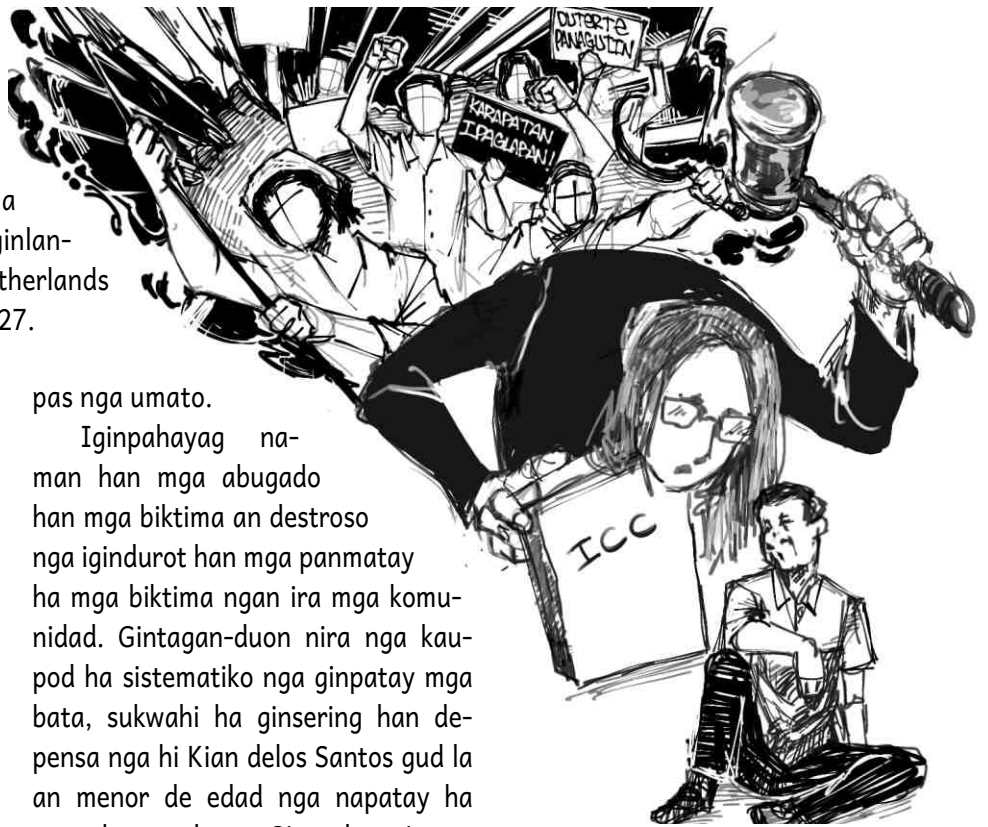
Komo “indirect co-perpetrator,” signipikante an baratonon ni Duterte ha pagbubug-os ngan pagpapasamwak han brutal nga panmatay, pagbutang ha higtaas nga pusisyon han mga tag-undong han kampanya, paghahatag han mga pahalipay, paghimo han kultura han kawaray pagtahud ngan pagmamando ha pulis ngan militar nga pumatay. Iginlatag nira an mga dokumento ngan testimoniya han mga testigos. Iginpabati liwat nira an mga pamulong ni Duterte diin direktahan niya nga iginmamando an mga pagpatay ha mga “suspek,” nga iginlusot ha mga pahayag nga hira “inato.” Sering nira, mayda bug-os nga plano hi Duterte ngan mga kakunsabo hini nga pumatay han mga sibilyan nga waray ka-

pas nga umato.

Iginpahayag naman han mga abugado han mga biktima an destroso nga igindurot han mga panmatay ha mga biktima ngan ira mga komunidad. Gintagan-duon nira nga kaupod ha sistematiso nga ginpatay mga bata, sukwahi ha ginsering han depensa nga hi Kian delos Santos gud la an menor de edad nga napatay ha gerra kontra druga. Gin-aghat nira an mga huwes nga pamatian an mga biktima ngan tagan hira han higayon nga mabista an kaso ha korte.

Ha luyo nga gapil, utro nga ginkwestyon han abogado ni Duterte an basaranan han mga kaso ngan an otoridad han ICC hini bisan kun nagpagawas na han desisyon an korte kasumpay hini. Igin-insister han depensa ni Duterte nga waray basaranan an mga kaso kontra ha iya tungod kay waray kuno nahitabo nga hiluagan ngan sistematiso nga panmatay. Ginkwestyon niya an mga proseso, ebidensya ngan mismo an mga asoy han mga saksi. Gin-utro niya an argumento nga an mga biktima napatay ha “lehitimo nga operasyon han pulis,” ngan nga an mga napatay “guti la” tanding ha mga gin-aresto. Iginladawan niya an mga berbal nga pahayag ni Duterte ha mga pagpatay komo “pagsosobra la” o *hyperbole*. Pirit liwat niya nga ginpapagawas nga an pagkakaso ha ICC pan-gigipit la han presente nga rehimen Marcos, bisan kun iginduso an imbestigasyon hadton 2018 pa.

Baton han prosekutor, an pagkwestyon mismo han depensa ha interpretasyon han mga ebidensya

ngan asoy han mga testigos dako nga hinungdan na kun kay ano nga kinahanglan himuon an pagbista. Hustisya an guliat han mga biktima. Panawagan nira nga bistahon ngan pagbatunon hi Duterte ha iya mga krimen.

Maiha na nga ginhuulat han katawhan Pilipino an pagbista para ha kumpirmasyon han mga kaso. Ha pagabre han pagbista, gatus-gatos nga Pilipino an nagmartsa ha The Hague agud ipanawagan ha ICC nga bistahon hi Duterte ngan patukan hiya han tuang ha iya mga krimen. Kaupod nira an pira ha mga pamilya han mga biktima ngan ira mga abugado.

Ha Pilipinas, nagkamayda han mga paggios ngan duruyog nga pagkulaw han iba pa nga mga pamilya ngan ira mga tagasuporta ha *livestream* han pagbista. Nagkamayda hin kapareho nga durungan nga pagkulaw ha Cebu. Basar ha maku-sog nga presentasyon han kaso han prosekusyon ngan maluya nga kontra-argumento han depensa, natapod an mga pamilya nga madadayon ha pagbista an kaso. Igagawas han Pre-Trial Chamber 1 an desisyon hini 60 kaadlaw kahuman an pagbista, o durho nga parte han Abril. **AB**

Kadunutan han AFP, lutaw ha butnga han sumpakiay han naghahadi nga mga barkadahan

Hini nga nakalabay nga mga bulan, linandaw an kadunutan han Armed Forces of the Philippines (AFP) ha susrunod nga pagkakabuksas han mga anomaliya ngan pagkakadabi han mga tawuhan hini ha hiluagan nga korapsyon. Lutaw hini nga mga panhitabo an pagserbe han AFP komo tawuhan han korap nga mga burukrata kapitalista, ngan alipures han magkalain-lain nga naghahadi nga barkadahan.

Pinakaurhi dinhi an pag-atubang ha publiko han barkadahan nga Duterte ha 18 nga kalalakin-an nga nagpakilala nga "hadto anay Marines" nga nagsering nga dabi hira ha pagdadara han bilyun-bilyon kapiso nga kikkak para kan Ferdinand Marcos Jr ngan mga kakunsabo niya nga hira House Speaker Martin Romualdez ngan Rep. Zaldy Co.

Nagpagamit hira ha mga Duterte ngan kaalyado hini nga kampo han hadto anay presidente Gloria Arroyo agud igtuman an ira "pagbubuksas" ha ikaduha kaadlaw han pagbista para ha kumpirmasyon han mga kaso kan Rodrigo Duterte ha International Criminal Court (ICC). Gin-akusaran nira an mga imbestigador han ICC nga kinarawat han hukip, agud hiba ngan an kredibilidad han ira imbesti-

gasyon. Gin-ngaranan nira an mga senador ngan kongresista han Makabayan ngan hi Leila de Lima, usa ha mga syahan nga nagpaimbestiga ha mga panmatay ha Davao. Mahugot nga igindiwara han mga gin-ngaranan an mga akusasyon ha ira.

Sugad han ginlalauman, gindayaw gud an mga "Marines" han bise presidente nga hi Sara Duterte. Kaparte ini han pag-atentar han iya barkadahan nga sunghan an kasamok ha sakob han AFP, ngan maaghat nga "mag-atras (ini) han suporta" ha rehimen Marcos.

Madagmit nga ginpapamingaw han pamunuan han AFP an mga nagpahayag han "disloyalty" o kawaray lelyaltad ha presidente, sugad han usa nga aktibo nga koronel nga nanawa-

gan nga magresayn hi Marcos. Usa pa nga retirado nga heneral nga nagpahayag han pagkontra kan Marcos an gin-aresto ha kaso nga sedisyon.

Unom kaadlaw antes bumutad an hadto anay mga sundalo, nagpahayag hi Sara Duterte nga madalagan hiya ha pagkapresidente ha 2028. Panarhug ini han mga Duterte ha mga kongresista ngan senador kontra ha pagpasa ha reklamo nga *impeachment* kontra ha iya. Ha luyo hini, duha nga reklamo nga *impeachment* han Kongreso an igindeklara hadton Marso 2 nga nag-uunod han sadang nga basaranan. Karuyag sidngon, utro nga makakaykay an mga kaso han korapsyon ha *confidential ngan intelligence funds* ngan iba pa nga anomaliya han bise presidente.

Mga nakauniporme nga kriminal

HA LUYO HAN hitaas nga sweldo ngan alawans, damo ha Philippine National Police an dabi ha mga kriminal nga aktibidad para ha hukip ngan kwarta. Gamit an pasista nga poder, ginkikikilan, ginkakawatan ngan gin-aabuso han mga pulis an ordinaryo nga katawhan.

Sigon mismo ha rekord han PNP, masobra 2,500 nga pulis an gintanggal ha pwesto hadton 2025 tungod ha pagkakadabi nira ha pagbaligya han iligal nga droga. Hadton Pebrero naman, pito nga pulis an nabuksas nga nangikil ha usa nga residente han Manila kabalyo han pag-atras han hinimu-himo nga kaso han iligal nga droga nga ginsalawad kontra ha iya. Ha Angono, Rizal, 10 nga pulis an nagtanum hin ebidensya, nangastigo, nangawat ngan nangikil ha usa nga estudyante nga gin-akusahan nira nga dabi ha pagbaligya han iligal nga droga. Duha kabulan hiya nga iligal nga ginpriso bisan kun naghatag hin kwarta an iya pamilya. Samtang, unom nga pulis ha Makati an nabuksas nga dabi ha serye han mga pangangikil ngan pangawat ha syudad.

Pira la ini ha lutaw nga pamatuod han unob nga pasista ngan mapangabuso nga karakter han kapulisan. Padayon nga naungbaw ha sakob hini an kultura nga kawaray pagtahud.

Binaydan nga pwersa

Ha butnga han grabe nga sumpakiay, todo buhos an suhol ngan pabor han rehimen Marcos ha AFP agud paliton an lelyaltad han mga upisyal ngan tawuhan hini. Hadton 2025, iginmando ni Marcos an pagpahitaas han alawans panpagkaon han mga sundalo tikang ₱150 ngadto ₱350. Igingsingit an badyet para dinhi ha miting han *bicameral committee* hadton 2024 kahaman magreklamo an hepe han AFP nga hi Romeo Brawner nga "kulang" an alawans han mga sundalo. Personal pa nga gintawagan nira hadto anay House Speaker Martin Romualdez ngan hadto anay tsirman han komite ha

Sundan ha paypay 12

Parag-uma ha Samar, napatay ha panmusil han 3rd IB

Napatay han mga sundalo han 3rd IB ha waray wantas nga panmusil an parag-uma nga hi Jaime Pabillar, 44 anyos, ha Barangay Cagtoto-og, San Jorge, Samar hadton Pebrero 2. Hi Pabillar aada ha sakob han iya balay kaupod an asawa, anak ngan apo han pauranan han bala han mga sundalo.

Ginpahimuwa han Bagong Hukbong Bayan (BHB)- Western Samar (Arnulfo Ortiz Command) an akusasyon han 3rd IB nga hi Pabilla usa nga Pula nga mangaraway. Iginklaro han hukbo han katawhan nga hi Pabillar usa nga sibilyan nga aada ha sakob han iya balay nga temporaryo nga gindangpan han yunit han BHB. Aada ha baryo an hukbo agud magimbestiga ha kamutangan han mga residente nga ginlasurbo han pag-uran ngan militarisasyon.

Han nagpabuto an 3rd IB ha direksyon han balay, waray bumulos han buto an mga Pula nga mangaraway ngan madagmit nga gumikan. Panalinguha ini han yunit nga ighirayo ha kadelikaduhan an masa nga nag-akomodar ha ira ha balay.

Ha Barangay Bay-ang, ginpanmusil han 52nd IB an tulo nga parag-uma hadton Pebrero 20. Kahuman hini, ginpasulan hira, gin-rekisa an mga gamit ngan iginpailarum ha interogasyon. Gintarhug hira nga diri magreklamo. Kasunod ini han panganganyon ngan bulag pa nga insidente han pangistraping ha mga kaamyaw nga barangay hadton Pebrero 16. AB

Ika-87 nga kaadlawan ni Ka Joma, iginselebrar

NAGLANSAR HAN MGA aktibidad an Jose Maria Legacy Foundation (JMSLF) hadton Pebrero komo pagselebrar han ika-87 nga kaadlawan ni Kasamang Jose Maria Sison hadton Pebrero 8. Kadungan liwat nira nga ginsalin-urog an syahan katuig han pagkakatukod han *foundation*. Iginlansar ini han grupo ha tema nga "Rejoice, Rectify, Remember: Commemorating the Life and Legacy of Jose Maria Sison."

Hadton Pebrero 8, nagkamayda han pasalida han pelikula nga *The Guerilla is a Poet* ngan katitirok ngan pangaon ha kaadlawan ni Ka Joma. Hadton Pebrero 21, nagkamayda han diskusyon ha sulundanon han First Quarter Storm diin nagserbe nga tagapagyakan hira Julie de Lima, Siegfred Deduro, Boni Ilagan ngan Judy Taguiwalo. Hadton Pebrero 28, naghimo han ispesyal nga *tour* ha JMS Museum ha the Netherlands.

Tinambong ha mga aktibidad ngan katitirok an mga kasangkayan, kasama, mga aktibista ngan magkalain-lain nga lokal nga organisasyon ngan membro han komunidad nga nasuporta ha *foundation*. "An magkalain-lain nga henerasyon han mga aktibista nga nag-urupod para hini nga aktibidad nagpapakita han madig-on nga impluwensiya han giya ni Ka Joma," pahayag han JMSLF.

Tikang ha paypay 11

badyet nga hi Zaldy Co hi Brawner para igpaabot ha iya nga nahisingit na ha badyet an para ha iya mga tawuhan. Waray kapareho nga paghitaas ha alawans han iba nga empleyado han gubyrno ha luyo han magkapareho nga demanda ngan reklamo.

Hadton Disyembre 2025, nagpagawas han usa pa nga ehekutibo nga mando hi Marcos agud pahitas-on hin 15% an batakan nga sweldo han mga sundalo ngan iba pa nga unipormado nga tawuhan yana nga 2026-2028. Ginhimo niya an anunsyo kahuman mabuksas nga nagkamayda han panawagan ha sakob han AFP nga patalsikon hiya ha usa nga kudeta ha butnga han grabe nga kangalas han katawhan ha isyu han korapsyon.

Ha badyet para ha 2026, nag-alutaga hi Marcos han ₱50 kabilyon nga pondo para ha "modernisasyon" han AFP nga kukuhaon ha pondo para ha *unprogrammed appropriations*, an kalugaringon niya nga *pork barrel*. Dugang ini ha pondo para ha "modernisasyon" nga nalimos niya ha US kabalyo han pagbabase han mga tropa nga Amerikano ha nasud nga pagtamak ha nasunal nga soberaniya. AB

Cuba, madig-on nga naninindugan kontra ha pan-gigipit han US

Hadton Pebrero 26, gin-ulang han mga pwersa han Cuba ha bawnderi han teritoryo nga kadagatan hini an usa nga *speedboat* nga mayda sakay nga 10 nga paramilitar tikang ha US. Nagpabuto an grupo, sanglit napiritan an mga Cubano nga bumulos. Upat an namatay ngan unom an nasamaran hini. Ginkundenar han Cuba an gin-atentar nga pagsulod han mga paramilitar nga mayda katuyuanan nga magsabrag han terorismo ha isla ngan magdurot han kasamok ha katawhan.

Nahitabo an gin-atentar nga pananamok ha butnga han pag-impuner han US han panibag-o nga serye han mga brutal nga sangsyon kontra ha Cuba. Hadton Enero, epektibo nga iginpatuman han US an usa nga "oil embargo" diin gindid-an han presidente hini nga hi Donald Trump an tanan nga mga nasud nga magsuplay han lana ha Cuba.

An paghihikaw han lana gintawag ni Miguel Díaz-Canel, presidente han Cuba, nga "kriminal, butaray ngan diri makatawo." Grabe an epekto hini ha transportasyon, mga ospital ngan panmedikal nga pasilidad, eskoylahan, turismo, ngan produksyon han pagkaon han nasud. Hadton Pebrero, duha kabeses nga iligal nga gin-ulang han *coast guard* han US an paglalayag han mga barko nga nagdadara han lana tikang ha Mexico ngan Venezuela ngadto ha Cuba.

Ha butnga hini, binuhos an suporta ngan pagkig-usa ha Cuba. Nagpadara han tone-tonelada nga materyal nga suporta an Mexico, usa ha mga nasud nga gintarhug han US han higtaas nga taripa kun padayon ini nga magpapadara han lana ha Cuba. Nagpadara liwat han ayuda nga materyal, pinansya ngan pagkaon an Chile, Russia, China, Vietnam ngan Spain. AB